

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1898.

TWO SECTIONS — SECTION I

PIK II. Ч. 241. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 11. грудня 1943. No. 241. Jersey City, N. J., Saturday, December 11, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016

FIVE CENTS else

Сенат признав підвишку залізничникам

ВАШИНГТОН. — Сенат переголосував 74 голосами проти 4, щоби признати підвишку 8 центів на годину для 1,100,000 неоперативних залізничних службовців, не зважаючи на остерогу директора Економічної Стабілізації Фреда М. Винсона. Резолюція піде тепер під голосування в палаті репрезентантів.

ПОНОВНИЙ ВИБІР УКРАЇНСЬКИХ КАНДИДАТІВ ДО МІСЬКОЇ РАДИ У ВИННІПЕГУ.

При міських виборах, що відбулися у Винніпегу, в провінції Манітоба в Канаді, при кінці листопаду, вийшов переможцем дотеперішній член міської ради в третій варді кандидат Товариства Податковців Північного Винніпегу Йосиф Степнюк. У тій самій варді вийшов теж членом шкільної ради з рамени тої самої організації дотеперішній член Андрій Загарійчук. Оба згадані вибрані кандидати належать до свідомих українців.

ЕПІДЕМІЯ ІНФЛЮЕНЦИ.

НЬЮ ЙОРК. — Горішня частина стејту Нью Йорк та цілий стејт Нью Джерзі виказують пошесть лагідної інфлюенци. В Нью Джерзі замкнено 23 школи внаслідок відсутності половини дітей від науки.

УКРАЇНСЬКА КОПАЛЬНЯ МАЄ ПОДОСТАТКОМ УГЛЯ.

Преса в англійській мові в місті Едмонтон, в провінції Алберті, в Канаді, пише, що Торнгилд Кол Компані має подостатком доброго угля та що всі школи на кільканацять миль від Торнгилд в Алберті беруть звітні уголь уже кілька років.

У копальні угля в Торнгилд, що її пустили в рух перед сімома роками три українські робітники і провадять її дотепер, щойно недавно відкрили нові багаті поклади угля. Тепер добувають там пересічно по 500 тон денно. Цю вістку прийняли радісно в Алберті та в Саскачевані. — („Українські Вісті“).

АМЕРИКАНСЬКА ФЛОТА БОМБАРДУЄ ОСТРОВ І. ЗРУ

Американська боева флота перевела удачне бомбардування корабельними гарматами й літаками занятого японцями острова Навру, що лежить на захід від Гилбертів і має поклади фосфату.

Австраліці тимчасом захопили Варео, японську базу на півострові Гюон на Новій Гвінеї.

Літаки МекАртура знову бомбардували ріг Глустер на Новій Британії.

І СПРАВДІ.

„БРАТСТВО — BRATSTVO“, офіційний орган організації А. R. N. BRATSTVA закликає в статті „Russkij Jazyk“ до науки російської мови. Пише в ній, що є багато „русских людей, хотя вони й дійсно русські, самі не знають свій язык“. Виходило би, що є „русські люди“, що є дійсно русські, і є „русські люди“, що не є дійсно русські. І є такі руські люди, що є дійсно русські й знають свій язык, а є такі руські люди, що є дійсно русські і не знають свого языка (і тому пишуть: не знають свій язык).

Стаття писана такою мовою, що читачі моглиб може справді добачити, як це погано не знати мови, котру вважається своєю.

КИТАЙЦІ ЗАНЯЛИ НАНОВО ЧАНГТЕГ.

Китайські війська відобрали від японців назад місто Чангтег, осередок китайської „рижової миски“, котре вони були втратили пару днів тому. Американські летуни давали тому підприємттю важну допомогу.

І АМЕРИКА ГОТОВА ПОМАГАТИ ТІТОВИ.

Секретар Гол заявив представникам преси, що й Злучені Держави, подібно як Англія, збираються давати допомогу ген. Брозови „Тітови“, проти котрого партізанів югославський уряд на вигнання повів тепер завзяту пропаганду як проти комуністів. Гол каже, що наш уряд дивиться на справу виключно з практичного боку: хто помагає воювати німців?

І ВОНИ ХОЧУТЬ СВОГО КОНГРЕСУ.

Адам, архієпископ російської православної церкви в Америці, пише в філадельфійській „Правді“ довезну статтю про потребу скликання „общого конгресса“ американських „русских“ (очевидно з Галичини). Доказує, що такого конгрессу треба для противаги „конгрессови“, котрий, каже архієпископ, недавно скликали були до Нью Йорку польські імперіалісти, а котрий заявився за прилучення до Польщі Галичини, Холмщини, Волині й Полісся. Конгрес, проєктований Адамом, мав би „заговорити й привитати орлів-соколів наших, що вже близько підсунулися до „кресів“, аби вони птичками-ластівками летіли на наші землі й визволили їх на віки від фараонського рабства“.

ЗАПОВІДЖЕНА XXIV КОНВЕНЦІЯ СОЄДИНЕННЯ.

Двацять четверта чергова конвенція утрово-руської організації Греко-Католическое Соєдиненіє С. С. А., як про це звітляє „Американській Русській Вестник“, відбудеться у Філадельфії, починаючи від 26. червня 1944. Для конвенції вибрано салью в готелю Бенджамин Френклин при вул. Чеснат і 9-тій.

Польські націоналісти проти Советського Союзу

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд в Лондоні знаходиться тепер між молотом і кувалдою. Радикальні елементи назирають на нього договоритись з советським союзом і відновити з ним дипломатичні звязки, а скрайно націоналістичні круги закидають йому зраду і польських інтересів. Польська реакція назирає, аби прем'єр Міколайчик домагався від англійського й американського урядів вяснення, що саме говорено на конференції в Москві про польську справу і яке становище вони займають до відродження великої Польщі. Польські дідичі підозрівають, що представники західних демократій можуть, або й вже погодилися на те, щоби „креси“ буйшої польської держави прилучити до советського союзу. А якби до цього дійшло, то повоєнна Польща булаб майже на половину менша ніж була перед війною. Такої Польщі консервативні польські круги не хочуть. Вони гадають, що Польща й так була скривджена, бо як представники Антанти вимірювали після першої світової війни державні границі, то серед них були такі люди, що противилися відродженню польської держави в її історичних границях. Поляки пішли на поступки і, як підписували з советським союзом договір в Ри-

зі, то аби не заводити нових воєн в Європі, віддали советському союзови найкращі польські землі між Збручем і Дніпром. Ці землі належали до Польщі цілими століттями, кажуть поляки, і вона має до них більше історичне право ніж советський Союз. Однак польська мирова делегація в Ризи не наставала на те, аби на основі історичних прав, найбільш родючі землі в Європі стали складовою частиною польської держави. Поляки відпустили їх Советам, які створили там Українську Соціалістичну Республіку. Скрайно консервативні польські елементи все були тої думки, що совети білі не скористали з Ризького договору ніж Польща, але як Совети думають що їм належаться всі землі на яких панувала польська культура, то це вже забагато. Галичина і Волинь — це старі польські землі, говорять вони. Правда, навіть польська статистика доводить, що в деяких околицях більшість населення становлять українці, але міста в Галичині є польські. Наприклад, Львів — це здавна давна польське місто і без нього Польща не булаб Польщею.

Подібні аргументи в обороні старих польських границь, можливі на почуті й серед польських офіцерів в Англії. Вони з такою ненавистю говорять про Совет-

ський Союз, що навіть урядові чинники звертають їм увагу числитися з словами. Молоді польські націоналісти, виховані в шовіністичнім дусі, ніяк не хочуть зрозуміти, що сьогодні мілітарна і політична ситуація в Східній Європі не є та сама, що була в 1918 році. Тоді Росія і Німеччина вийшли з війни побиті і Польща мала кращі шанси відбудуватися ніж нині. Західно-європейські дипломати, перестрашені соціальною революцією в Росії, давали полякам вільну руку творити таку державу, якої вони самі хотіли. Французи й англійці дивилися крізь пальці, як вирвавшися з довголітньої неволі поляки загарбували сусідські землі і творили буферну державу. Сьогодні інакше справа стоїть. Советський Союз, якого так дуже боялися перші переможці світової війни, є могучим нашим союзником, з яким поляки також мусять числитися. Тим більше, що він не є проти відродження польської держави, але хоче аби її східна границя йшла по лінії Корзона. Для молодих польських офіцерів і дідиців в Англії такі домагання видаються фантастичними і вони висуюють проти Советського Союзу старі аргументи в обороні передвоєнних границь. Замість співпрацювати з рештою Обєднаних Держав, ті поляки готові класти їм колоди під ноги.

WASHINGTON D. C.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Війна, чи щось більше?

Між численими голосами, що піднялися сприводу конференцій в Каїро й Тегерані, можна признати визначне місце Янови Християнови Смутсови, прем'єрови міністерського кабінету Південно-Африканського Союзу. Цей Смутс, як відомо, незвичайно цікава людина: колись головний командант бурських військ у війні з британцями, по програній війні добився в бурській домінії британської імперії найвищого становища. Він грав визначну роль як полководець британських військ у першій світовій війні, а в другій війні як дипломат. Він був у Каїро під час конференцій і стрічався там з найвизначнішими політиками різних там репрезентованих держав.

У його заяві перед представниками преси на першому місці є слова його захоплення вислідом каїрської конференції. Він уважає їх заповітом неминучої перемоги Аліантів, котрої він сподівається вже в наступному році. Від цього однак багато цікавіший його погляд на цілу війну й її роль в історії людства. Говорив він:

„Пермога буде колюча, і

вона дасть нам нагоду збудувати новий порядок. Ми мусимо це зробити. Військова перемога мусить бути основою приходу нових річей.

„Старий лад проминає. Старий лад, до якого я належу, вже згинув. Він похоронений на Західній Пустині. Ми маємо збудувати новий світ. Це може забрати багато часу. Ми переживаємо часи одної з найбільших революцій світу. Людська сім'я, по довгим і трудним маршу, робить новий поворот. Нас жеде бій людської раси за вищий рівень долі. Щось нове набирає форми в нашу візію майбутнього. Кольосальні події мають місце в Росії. Ворушиться Далекий Схід по тисячлітньому сні. Елементи нагромаджуються для чогось більшого ніж усе, про що мріяно в людській історії”.

Ледво чи можна сумніватися в революційне значіння цієї світової війни, коли про нього говорить з таким запалом понад сімдесять-літній генерал. Його слова звучать як остраха для людей, які хотіли би вжити війни для повороту до старовини.

ПІЙМАЛИСЯ

Знагоди річниці Перл Гарбора японська пропаганда виступила з новими величаннями свого перфідного нападу як великого героїського подвигу, гідного великого народу. Подали при тому розрахунки наших утрат у війні з ними, а між іншим подали, що ми втратили 31 „боевих кораблів”, під час коли досі мали їх усього тільки 23.

Казали урядники департаменту флоту в Вашингтоні, запитані за вартість японських заподань про наші втрати, що в коритарях того департаменту ще котиться відгомін реготу, що повстав внаслідок ворожого розрахунку. Цей регіт зовсім нормальна реакція чесних слухачів на вид безмежного брехуна, що піймався на брехні.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ВИЖИДАЄ ДОПОВНЕННЯ ВІСТОК ПРО ТЕГЕРАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЛОНДОН. — Польські урядові кола висказалися з вдоволенням про заяву учасників конференції в Тегерані про незалежність Ірану; добачують у тому прецеденс для інших країв, окупованих під час війни.

Рівночасно вони стараються розвідати докладно, що саме постановлено на тій конференції в справі Польщі. Сподіваються ре-

веляцій у цій справі аж за кілька днів.

Замітно, що в дипломатичних кругах мають дуже слабі надії на поновне навязання зносин між советським урядом та польським урядом на вигнання. Вказує на це хочби стаття советського журналу „Війна й робітнича кляса”, звернена проти польського уряду в Лондоні, а передусім проти генерала Соснковського, міністра війни в тім уряді, як ряного фашиста.

МАДЯРСЬКА РЕАКЦІЯ ХОЧЕ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Реакційна преса в Будапешті постійно критикує ліберальні органи за те, що вони стають в обороні переслідуваного мадярською владою населення на Підкарпатті. Консервативні політики в мадярським парламенті вигодують промови, в яких доводять, що Карпатська Україна належала до Мадярщини цілими століттями і що ніхто не має права противитися мадярській владі. Та, кажуть мадярські законодавці, українське населення зовсім не зважає на мадярську владу і робить їй наперекір. Там вже ввали трупом сотні мадярських поліцаїв і полевої сторожі, а ліберальні газети благають, щоб уряд уважав, що робить. Мадярські реакціонери і їх преса називають українців бандитами, партизанами, дикунами і кажуть, щоби їх насильно вчити мадярської мови, бо Карпатська Україна вже ніколи не буде відірвана від Мадярщини.

Зате протиурядові елементи на Мадярщині є іншої думки про те, що зараз робиться на Карпатській Україні. Вони також є за те, аби ця гірська країна була частиною мадярської держави, але доводять, що силою нікого не можна примусити любити Мадярщину і її порядки. Замість жандармських багнетів, кажуть, треба „русинам” дати поміч, бо вони з голоду гинуть. В Підкарпатті панує страшний голод і нужда, а урядові чинники зовсім нічого з того собі не роблять. Нарід бунтується, а уряд, замість шукати причини бунтів, посилає туди жандармерію і військо.

Католицькі круги також критикують мадярське правительтво за переслідування українського населення. Вони доводять, що уряд робить велику помилку, коли гадає, що силою приневолить „русинів” скоритися мадярській державі. Мадярські єпископи піддають думку, щоби уряд назначив місцевих людей до державних установ, і щоби дав їм нагоду перевірити причини бунтів підкарпатського населення і сказати, чого саме люди домагаються від мадярського уряду. Католицька преса також трактує Підкарпаття як інтегральну частину мадярської держави, але не поділяє практикованих урядом метод переслідування, бо каже, що це до нічого доброго не доведе.

Повернувши з Мадярщини швайцарські купці оповідають, що очі українського населення звернені на Схід і що воно систематично саботажує все, що може. Мадярів українці ненавидять і не хочуть мати з ними нічого спільного.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідства.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14. GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

КІЛЬКО СПІВРОБІТНИКІВ ПОТРЕБУЄ ГАЗЕТА?

Поміщуючи запрошення до передплати на новий 1944 р. нью-йорська газета в московській мові „Новое Русское Слово” по імені згадує видавця, головного редактора і 95 письменників та журналістів, що беруть участь як співробітники цієї газети чи постійно чи то принагідно. Оголошуючи нову ціну за передплату, адміністрація газети згадує про підвишку ціни друкарських матеріалів.

МИРОН ЛИТВІН І СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАПКРАЦА JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MErose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646